Nr 1315

av herr Eriksson i Ulfsbyn m. fl.
om höjt anslag till Dialekt- och ortnamnsarkiven samt svenskt visarkiv: Förvaltningskostnader, m. m.

Behovet av en central specialinstitution för folkvise- och folkmusikforskning i Sverige gjorde sig gällande redan för ett halvsekel sedan, och ett förslag om inrättande av ett svenskt folkmusikarkiv föreslogs 1924 i ett utredningsbetänkande med förslag till ett systematiskt utforskande av den svenska allmogekulturen. Förslaget ledde inte till något resultat, och insamling och forskning inom det berörda området skedde dels genom helt individuella insatser, dels genom spridda och föga systematiska arbeten av skilda institutioner och organ. Tanken på ett centralarkiv hölls emellertid levande och ledde 1951 till instiftandet av Svenskt visarkiv (SVA). Som namnet anger ägnade sig arkivet från början huvudsakligen at den svenska visan, främst den folkliga visan, men efter hand togs också den instrumentala folkmusiken upp på arkivets program. Härvidlag togs steget fullt ut i samband med att arkivet började göra fältinspelningar 1968.

Svenskt visarkiv var en enskild stiftelse, som fick sitt första statsbidrag 1955. De statliga bidragen hölls under åtskilliga år på en mycket blygsam nivå men ökade kring 1960-talets mitt, och 1967 tillkallade statsrådet och chefen för dåvarande ecklesiastikdepartementet en särskild sakkunnig att utreda frågan om SVA:s framtida ställning och organisation. Utredningen framlades 1968, och på grundval av rekommendationerna häri och i betänkandet om dialekt- och ortnamnsarkiven förstatligades SVA från 1 juli 1970 såsom centralinstitution för vis- och folkmusikforskning. Arkivet inordnades därvid som en relativt självständig enhet inom den då nybildade myndigheten dialekt- och ortnamnsarkiven samt svenskt visarkiv (DOVA), vars styrelse utses av regeringen.

I den nämnda utredningen om SVA föreslogs inrättandet av fem handläggande tjänster vid arkivet. Vid förstatligandet 1970 erhöll SVA endast fyra handläggande tjänster. I sina petita för 1972/73 och efterföljande budgetar, senast för 1975/76, har styrelsen för DOVA åskat inrättandet av en femte handläggande tjänst vid SVA, vilken beräknas kosta 78 523 kr. Årets budgetproposition innehåller emellertid ej förslag härtill.

Den personalstat för SVA som föreslogs i utredningen 1968 representerade inte någon framtidsmodell utan omfattade de tjänster som ansågs omedelbart behövliga för att arkivet skulle kunna fullgöra sina uppgifter, och denna personalstat har utifrån de erfarenheter som nämnts varit tilltagen i underkant. Genom nyligen införda ändringar i upphovsrättslagen och tryckfrihetsförordningen har SVA fått väsentligt utökade

arbetsuppgifter och skyldigheter. Därtill kommer att det allmänna intresset, inte minst bland ungdomen, för folkvisor och spelmusik under 1970-talet stigit på ett förut oanat sätt. Detta kan objektivt avläsas av t. ex. det mycket ökade utrymme som ges åt detta material i massmedia (press, radio, TV). SVA söker tillmötesgå detta intresse bl. a. genom att av sina inspelningar utge urval på grammofonskivor i samarbete med institutet för rikskonserter. Det är mot bakgrund av det sagda inte svårt att förstå att SVA personalmässigt befinner sig i en pressad situation, där en tjänst som arkivarie vid arkivet väsentligt skulle förbättra situationen.

SVA:s driftsanslag, Insamlingsverksamhet m. m. är för innevarande budgetår ca 85 000 kr. Detta anslag skall täcka utgifter för inventarier, servicekontrakt på maskiner och apparater, kontorsmaterial, tele, tidskriftsprenumeration, bokbindning etc. Det innebär att för den egentliga insamlingsverksamheten kvarstår ett belopp som är helt otillräckligt. Arkivet ställs oupphörligen inför det faktum att personer med unika traditioner och kunskaper hunnit gå bort innan det kulturarv som de är bärare av räddats åt eftervärlden. I ett läge, då intresset för folkmusik är större än någonsin tidigare och därmed kraven på SVA:s dokumenterande verksamhet ökar, minskar av resursmässiga skäl arkivets möjligheter att göra inspelningar. Arkivet framstår också som ett typexempel på en institution, vars verksamhet präglas av ett samarbete och en växelverkan mellan centrala och lokala initiativ. Den nya kulturpolitikens satsning på lokala aktiviteter kommer säkerligen i detta fall att medföra starkt ökad efterfrågan på SVA:s tjänster. Därför bör SVA:s driftsanslag ökas med 20 000 kr. fr. o. m. budgetåret 1975/76.

Svenskt visarkiv flyttar under våren 1975 till större och ändamålsenligare lokaler. För täckandet av merutgifter i den därav möjliggjorda omläggningen av arbetsrutiner och arbetsformer, inte minst avseende den utåtriktade verksamheten, föreslår vi att SVA erhåller ett engångsbidrag över sitt driftsanslag om 20 000 kr.

Som framgått av det föregående har svenska staten först mycket sent och länge med mycket små anslag stött insamling och utforskning av vokal och instrumental folkmusik i landet. När nu SVA finns som statlig centralinstitution är det väsentligt att arkivet lagom till sitt 25-årsjubileum ges adekvata resurser för att inhämta den eftersläpning som präglar situationen i vårt land, såväl jämfört med våra grannländer som internationellt sett. Svenskt visarkiv bevarar och levandegör i sällsynt hög grad ett kulturarv som starkt bidrar till att ge den enskilde individen och den enskilda bygden möjligheter till att uppleva sin kulturella identitet.

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen beslutar

1. att till *Dialekt- och ortnamnsarkiven samt svenskt visarkiv: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1975/76 anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 79 000 kr. förhöjt förslagsanslag av 4 176 000 kr.,
2. att till *Dialekt- och ortnamnsarkiven samt svenskt visarkiv: Insamlingsverksamhet m. m.* för budgetåret 1975/76 anvisa

ett i förhållande till regeringens förslag med 40 000 kr. förhöjd reservationsanslag av 750 000 kr.

Stockholm den 27 januari 1975

OLLE ERIKSSON (c)
i Ulfsbyn

TORE NILSSON (m)
i Agnäs

INGEGÄRD FRÆNKEL (fp)